ТЕМА 3. Оцінка стану та проблем забезпечення соціальної безпеки в Україні

1. Соціальна безпека в Україні: міжнародні порівняння та послідовність змін

2. Характеристики та особливості прояву внутрішніх загроз соціальній безпеці

3. Формування соціально-економічних умов протидії соціально-економічним небезпекам

4. Консолідація українського суспільства на засадах стабільності, соціального порядку та довіри

Питання для обговорення

1. Як визначається поняття соціальної безпеки у сучасній науці державного управління?
2. Які основні показники використовуються для оцінки рівня соціальної безпеки держави?
3. Яке місце соціальної безпеки у системі національної безпеки України?
4. Які міжнародні індикатори можна використовувати для порівняння соціальної безпеки України з іншими країнами?
5. Як змінився стан соціальної безпеки України за останнє десятиліття?
6. Які внутрішні чинники сьогодні становлять найбільшу загрозу соціальній безпеці?
7. Яку роль відіграють рівень життя, зайнятість і доходи населення у забезпеченні соціальної стабільності?
8. Як вплинула війна на соціальну безпеку та соціальну політику України?
9. Яким чином соціальна нерівність впливає на формування соціальних ризиків і конфліктів?
10. Які інституції державного управління відповідальні за моніторинг і гарантування соціальної безпеки?
11. Як соціальні програми та політика соціального захисту впливають на рівень безпеки громадян?
12. Які проблеми існують у механізмах реалізації соціальної політики в умовах воєнного стану?
13. Яким чином міжнародні організації (ООН, ЄС, МОП) підтримують соціальну безпеку в Україні?
14. Як можна підвищити ефективність соціального діалогу між владою, бізнесом і громадянським суспільством?
15. Які інструменти державного регулювання є найефективнішими у протидії соціально-економічним небезпекам?
16. Як цифровізація соціальної сфери впливає на рівень соціальної безпеки населення?
17. Які реформи соціальної політики є найбільш актуальними для зміцнення соціальної стабільності?
18. Чому консолідація суспільства є важливою умовою соціальної безпеки?
19. Як можна зміцнити довіру громадян до державних інституцій у соціальній сфері?

20. Які стратегічні напрями розвитку соціальної безпеки України ви вважаєте пріоритетними на найближчі роки?

Ситуативні завдання

Завдання 1

У регіоні спостерігається різке зростання безробіття через закриття великих підприємств. Молодь масово виїжджає за кордон, а вразливі верстви населення залишаються без засобів до існування.

Питання:

Які соціальні ризики виникають у цій ситуації?

Які дії має здійснити місцева влада для зменшення негативних наслідків?

Як можна залучити бізнес і громадські організації до вирішення проблеми?

Завдання 2.

Після активних бойових дій у регіоні з'явилося понад 50 тисяч внутрішньо переміщених осіб. Місцева інфраструктура не готова до такого навантаження – не вистачає житла, медичних послуг, робочих місць.

Питання:

Як забезпечити базовий рівень соціальної безпеки ВПО?

Які державні програми та ініціативи можна залучити для підтримки?

Яку роль може відіграти громадянське суспільство в адаптації переселенців?

Завдання 3.

У місті зростає розрив між високими та низькими доходами. Це призводить до соціальної напруженості, зростання злочинності та протестних настроїв.

Питання:

Як соціальна нерівність впливає на безпеку суспільства?

Які інструменти соціальної політики можуть зменшити дисбаланс?

Які кроки може зробити місцева влада для посилення довіри громадян?

Завдання 4.

В рамках діджиталізації соціальної сфери всі довідки переведено в електронний формат. Частина населення, особливо літні люди, не може скористатися онлайн-сервісами.

Питання:

Які ризики для соціальної безпеки створює «цифрова нерівність»?

Як держава може підтримати цифрову грамотність населення?

Які додаткові механізми доступності можна запровадити?

Завдання 5.

Опитування показали, що лише 30% громадян довіряють системі соціального захисту. Люди вважають, що допомогу отримують не ті, хто її справді потребує.

Питання для обговорення:

Як низький рівень довіри впливає на соціальну безпеку держави?

Які кроки може зробити уряд для підвищення прозорості соціальних виплат?

Як посилити громадський контроль за розподілом соціальної допомоги?

Теми для доповідей та рефератів

1. Соціальна безпека як складова національної безпеки України.
2. Міжнародні стандарти соціальної безпеки: досвід ЄС і можливості імплементації в Україні.
3. Вплив воєнного стану на рівень соціальної безпеки населення.
4. Основні внутрішні загрози соціальній безпеці в сучасній Україні.
5. Соціально-економічна нерівність як фактор дестабілізації суспільства.
6. Механізми державного управління у сфері забезпечення соціальної безпеки.
7. Роль соціального захисту та соціальної політики у формуванні стабільності суспільства.
8. Консолідація українського суспільства на засадах довіри, соціальної справедливості та солідарності.
9. Розвиток цифрових інструментів у системі соціального захисту як фактор підвищення соціальної безпеки.
10. Пріоритетні напрями підвищення рівня соціальної безпеки України у післявоєнний період.

Тести

№ з/п	Питання	Відповіді
1.	Соціальна безпека – це:	А) Захист кордонів держави Б) Захист екологічного середовища В) Захищеність людини від соціальних ризиків і загроз Г) Рівень військової готовності Д) Політична стабільність держави
2.	Основним суб’єктом забезпечення соціальної безпеки в Україні є:	А) Громадські організації Б) Держава В) Засоби масової інформації Г) Політичні партії Д) Приватний сектор
3.	Який документ визначає систему національної безпеки України?	А) Конституція України Б) Закон України «Про національну безпеку України» В) Закон «Про соціальний захист населення» Г) Кодекс законів про працю Д) Бюджетний кодекс України
4.	До внутрішніх загроз соціальній безпеці належить:	А) Зовнішня агресія Б) Міжнародна ізоляція В) Соціальна нерівність і бідність населення Г) Глобальні зміни клімату Д) Технологічні ризики

5.	Який показник найчастіше використовується для оцінки соціальної безпеки?	А) Рівень урбанізації Б) Експортний потенціал В) Індекс людського розвитку (ІЛР) Г) Рівень інфляції Д) Валютний курс
6.	Соціальна політика держави спрямована на:	А) Підтримку політичних партій Б) Забезпечення гідного рівня життя громадян В) Розвиток міжнародних відносин Г) Підтримку експорту Д) Вирішення екологічних проблем
7.	Який рівень соціальної безпеки вважається критичним?	А) Коли більшість населення має стабільний дохід Б) Коли рівень безробіття нижчий 5% В) Коли більшість громадян не може задовольнити базові потреби Г) Коли спостерігається політична стабільність Д) Коли ВВП зростає
8.	Який із наведених чинників є зовнішньою загрозою соціальній безпеці України?	А) Безробіття Б) Соціальна напруга В) Демографічна криза Г) Міграційний тиск і відтік кадрів за кордон Д) Бідність населення
9.	Яка категорія населення найбільш уразлива щодо соціальних ризиків?	А) Підприємці Б) Студенти В) Пенсіонери та малозабезпечені родини Г) Державні службовці Д) Науковці
10.	Який державний орган координує соціальну політику?	А) Міністерство фінансів України Б) Міністерство соціальної політики України В) Міністерство економіки України Г) Міністерство освіти і науки України Д) Національний банк України
11.	Основна мета соціальної безпеки – це:	А) Збільшення державного боргу Б) Підтримка політичних еліт В) Створення умов для гідного життя і добробуту населення Г) Розширення експорту Д) Централізація влади
12.	Який показник характеризує рівень соціальної стабільності?	А) Обсяг державного бюджету Б) Рівень виробництва сталі В) Рівень довіри громадян до інститутів влади Г) Індекс біржових цін Д) Рівень експорту
13.	Що є основною ознакою соціальної нерівності?	А) Різниця у політичних поглядах Б) Значний розрив у доходах між групами населення В) Географічне розташування Г) Виборчі уподобання Д) Рівень освіченості

14.	Соціальна напруга в суспільстві найчастіше виникає через:	А) Надлишок ресурсів Б) Економічну нестабільність та низькі доходи В) Розвиток інновацій Г) Зростання культурного рівня Д) Демографічний підйом
15.	Хто належить до суб'єктів забезпечення соціальної безпеки?	А) Лише держава Б) Тільки громадські організації В) Держава, бізнес, громадськість, міжнародні партнери Г) ЗМІ Д) Політичні партії
16.	Що є ключовим завданням держави у сфері соціальної безпеки?	А) Введення військового стану Б) Забезпечення соціальної справедливості В) Зниження податків Г) Дерегуляція бізнесу Д) Зміцнення національної валюти
17.	Який документ визначає державну політику у сфері соціального розвитку?	А) Конституція України Б) Стратегія людського розвитку України В) Закон «Про освіту» Г) Господарський кодекс Д) Кодекс етики держслужбовця
18.	До соціально-економічних небезпек належить:	А) Кліматичні катастрофи Б) Політичні дебати В) Безробіття, бідність, трудова міграція Г) Розвиток освіти Д) Інформаційна відкритість
19.	Який регіональний чинник часто впливає на соціальну безпеку?	А) Міжнародна співпраця Б) Нерівномірність розвитку регіонів В) Демографічний підйом Г) Високі прибутки Д) Туризм
20.	Консолідація суспільства означає:	А) Розподіл ресурсів Б) Конкуренцію груп В) Об'єднання громадян навколо спільних цінностей і цілей Г) Зменшення довіри Д) Зростання індивідуалізму
21.	Що є основним показником соціальної напруги?	А) Рівень урбанізації Б) Рівень народжуваності В) Кількість протестів та страйків у суспільстві Г) Зростання ВВП Д) Рівень цифровізації
22.	До пріоритетних напрямів соціальної політики належить:	А) Підвищення податків Б) Підтримка малозабезпечених верств населення В) Розвиток промисловості Г) Збільшення експорту Д) Зміцнення армії
23.	Яке з наведених тверджень правильно описує соціальну справедливість?	А) Однакові доходи для всіх Б) Рівні можливості для реалізації прав і доступу до благ В) Повна відсутність конкуренції

		Г) Безумовна підтримка з боку держави Д) Розподіл благ без урахування заслуг
24.	Соціальний капітал суспільства – це:	А) Сукупність матеріальних ресурсів Б) Рівень освіти громадян В) Система довіри, співпраці та солідарності в суспільстві Г) Кількість інвестицій у економіку Д) Технологічний потенціал
25.	До соціально вразливих груп не належать:	А) Особи з інвалідністю Б) Внутрішньо переміщені особи В) Бізнесмени великого капіталу Г) Пенсіонери Д) Багатодітні сім'ї
26.	Основна мета соціального захисту – це:	А) Контроль над громадянами Б) Формування державного бюджету В) Захист громадян від наслідків соціальних ризиків Г) Зміцнення армії Д) Розвиток освіти
27.	Що є головною умовою соціальної стабільності?	А) Політична боротьба Б) Висока народжуваність В) Справедливий розподіл доходів і можливостей Г) Активна міграція Д) Державна цензура
28.	Яка соціально-економічна проблема є загрозою для соціальної безпеки?	А) Розвиток цифрових технологій Б) Тінізація економіки та безробіття В) Високий рівень освіти Г) Соціальна активність молоді Д) Децентралізація
29.	Який інструмент сприяє формуванню соціальної довіри?	А) Таємність ухвалення рішень Б) Прозорість і підзвітність влади В) Корупційні практики Г) Монополізація ринку Д) Централізація управління
30.	Що характеризує кризовий стан соціальної безпеки?	А) Висока народжуваність Б) Соціальна згуртованість В) Масова бідність і соціальні протести Г) Розвиток інновацій Д) Підвищення зайнятості
31.	Який рівень безробіття є ознакою соціальної нестабільності?	А) До 3% Б) 4–5% В) Понад 10% Г) Менше 2% Д) 7%
32.	Що є наслідком соціальної поляризації?	А) Економічне зростання Б) Соціальна єдність В) Поглиблення конфліктів між групами населення Г) Підвищення продуктивності праці Д) Зменшення еміграції
33.	Який чинник сприяє зміцненню соціальної безпеки?	А) Корупція Б) Безробіття

		В) Соціальна справедливість і правова держава Г) Соціальна ізоляція Д) Цензура
34.	Яка роль громадянського суспільства у забезпеченні соціальної безпеки?	А) Ведення зовнішньої політики Б) Контроль за діями влади та захист прав громадян В) Формування військової доктрини Г) Розробка бюджету Д) Проведення виборів
35.	До головних завдань соціальної політики держави не належить:	А) Соціальний захист Б) Забезпечення зайнятості В) Збільшення експорту товарів Г) Підвищення рівня життя Д) Підтримка сімей
36.	Який показник найкраще відображає рівень життя населення?	А) Рівень експорту Б) Валовий внутрішній продукт В) Середній дохід на одну особу Г) Виробництво сталі Д) Міграційний баланс
37.	Що є основним наслідком трудової міграції?	А) Зростання населення Б) Підвищення зайнятості в Україні В) Втрата трудового потенціалу всередині країни Г) Підвищення народжуваності Д) Посилення соціальної згуртованості
38.	Який із напрямів державної політики спрямований на зміцнення соціальної безпеки?	А) Лібералізація торгівлі Б) Оподаткування бізнесу В) Розвиток системи соціального захисту Г) Зниження імпорту Д) Стимулювання експорту
39.	Що є одним з головних викликів соціальної безпеки у післявоєнний період?	А) Екологічні катастрофи Б) Міжнародна співпраця В) Відновлення соціальної інфраструктури та зайнятості Г) Надлишок фінансів Д) Технологічна революція
40.	Головним критерієм оцінки ефективності соціальної політики є:	А) Рівень інфляції Б) Рівень експорту В) Якість життя та соціальна захищеність населення Г) Темпи урбанізації Д) Рівень політичної активності